

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра фармації, фармакології, медичної, біоорганічної та біологічної хімії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Котляр Ю.В.

“ ” 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФАРМАКОТЕРАПІЯ

(вибіркова навчальна дисципліна)

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»

Розробники

Оглобліна М.В.

Москаленко О.С.

В.о.завідувача кафедри розробника

Ларичева О.М.

Гарант освітньої програми

Шмалько О.О.

В.о.директора ННМІ

Терентьева Н.О.

Т.в.о.директора інституту

Зуб К.М.

післядипломні освіти

Т.в.о.начальника НМВ

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Фармакотерапія	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	226 «Фармація, промислова фармація»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Фармація	
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	3-й	
Навчальний рік	2023-2024	
Номери семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	5-й	7-й,8-й триместр
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити /90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	16 год.	6 год.
	16 год.	8 год.
	58 год.	76 год.
Відсоток аудиторного навантаження	36 %	16%
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	Не має	
Форма підсумкового контролю	5-й семестр – диф. залік	

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з дисципліни «Фармакотерапія» для студентів спеціальності 226 Фармація, промислова фармація першого (бакалаврського) рівня складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фармація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 226 Фармація, промислова фармація. Дисципліна «Фармакотерапія» є вибіркоким компонентом освітньо-професійної програми та відповідно до навчального плану вивчається в V семестрі. Фармакотерапія як навчальна дисципліна:

а. ґрунтується на вивченні здобувачами вищої освіти анатомії та фізіології, медичної біології, патологічної фізіології, мікробіології, медичної хімії, першої долікарської допомоги, фармакології та інтегрується з цими дисциплінами;

б. закладає основи вивчення студентами інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з фармакотерапії в процесі подальшого навчання і у професійній діяльності;

в. закладає базу знань щодо причин та механізмів виникнення та розвитку різноманітних патологічних станів та основам їх раціонального лікування.

Вивчення дисципліни «Фармакотерапія» дозволяє сформувати фахівця здатного швидко та правильно зорієнтуватися у складній ситуації, не допустити фатальних помилок або втрати часу, здійснити першочергові кроки, що врятовують життя людині і/або стануть добрим ґрунтом для її успішного лікування у стаціонарі. Добрі знання з фармакотерапії дають змогу майбутньому фармацевту реалізувати не тільки професійний, але й людський обов'язок. Програма дисципліни «Фармакотерапія» передбачає лекційні, практичні заняття та самостійну роботу студентів.

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до освітньо-професійної програми, оцінювання – за модульно-рейтинговою системою. Програму дисципліни «Фармакотерапія» поділено на 4 змістові модулі, що об'єднані в один блок.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фармакотерапія як предмет має на меті підготовку спеціалістів, які володіють достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок пов'язаними зі знанням етіології, патогенезу, симптомів найбільш розповсюджених захворювань людини; основних принципів раціональної фармакотерапії патологічних станів, здатності надавати якісну консультативну допомогу з питань раціональної та безпечної фармакотерапії, що сприятиме цілеспрямованому вибору адекватних лікарських засобів.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів у освітній програмі «Фармація»). Згідно з

вимогами освітньої програми дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей.

Після завершення вивчення дисципліни «Фармакотерапія» відповідно до освітньо-професійної програми **студент повинен бути здатний** (відповідає загальним компетентностям ЗК 1,2,5,9,10 та фаховим компетентностям ФК 3,5,9,11,13 ОП «Фармація»):

- застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- розуміти предметну область та розуміти значення професії;
- вміти виявляти та вирішувати проблеми;
- вчитися і бути сучасно навченим;
- приймати обґрунтовані рішення в конкретній клінічній ситуації.
- застосовувати на практиці принципи фармацевтичної етики та деонтології,
- розуміти соціальні наслідки професійної діяльності;
- надавати фармацевтичну допомогу споживачам фармацевтичних послуг;
- відповідально реалізовувати лікарські засоби та товари аптечного асортименту;
- надавати домедичну допомогу;
- оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума..

Відповідно до освітньо-професійної програми після завершення вивчення дисципліни «Фармакотерапія» очікується, що **студент повинен бути готовим продемонструвати наступні результати навчання** (відповідає програмним результатам навчання ОП «Фармація» ПРН 1,2,4,6,10,11,13,15,17,18):

- Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.
- Уміння спілкуватись науковою та професійною мовою, включаючи усну та письмову комунікацію українською мовою та однією із поширених європейських мов. Аналізувати тексти фахової спрямованості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.
- Дотримуватись принципів організації фармацевтичної допомоги різним групам населення та категоріям хворих.
- Дотримуватись етичних та деонтологічних норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати в команді.
- Використовувати різноманітні методи, зокрема сучасні інформаційні та комунікаційні технології, для ефективного спілкування на професійному та соціальному рівнях.
- Використовувати знання приналежності лікарських засобів до певних фармакологічних груп, основних показань та протипоказань до застосування; видів взаємодії лікарських засобів і видів несумісності; особливостей фармакокінетики і фармакодинаміки ліків з метою забезпечення ефективного та безпечного їх застосування.

□ Поширювати інформацію щодо профілактики захворювань, небезпеки безвідповідального самолікування, правил зберігання лікарських засобів у домашніх умовах. Розпізнавати загрозливі для життя симптоми при зверненні в аптеку відвідувачів, які потребують обов'язкової консультації лікаря.

□ Практикувати невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я.

□ Проводити дослідження різних процесів фармацевтичної діяльності, складність яких відповідає певному рівню виконуваних функцій. Проектувати майбутню професійну діяльність з урахуванням її значущості для здоров'я людини та напрямків розвитку фармацевтичної галузі.

Після завершення вивчення дисципліни «Фармакотерапія» студент повинен продемонструвати наступні програмні результати навчання:

□ Знати причини виникнення, механізми розвитку та клінічні ознаки захворювань органів та системі.

□ Пояснювати раціональність обраної схеми фармакотерапії орієнтуючись на стан хворого, етіопатогенез захворювання та принципи доказової медицини.

□ Обґрунтовувати доцільність вибору напряму фармакотерапії з урахуванням ефективності та безпеки вибраної тактики лікування.

□ Описувати особливості фармакотерапії захворювань ендокринної системи, порушень обміну речовин, сполучної тканини та алергічних станів

□ Знати основні принципи надання медикаментозної допомоги при станах, що загрожують життю хворого і вимагають термінового лікування.

□ Розмежовувати симптоми та синдроми неврологічних та психічних, вірусних та бактеріальних захворювань, запальних та алергічних станів.

□ Знаходити несумісність лікарських засобів у схемі фармакотерапії та вказувати на можливі наслідки такого поєднання.

□ Наводити та обґрунтовувати особливості фармакотерапії в педіатрії та геронтології

□ становлювати зв'язок між етіопатогенезом та напрямками фармакотерапії захворювань серцево-судинної, дихальної, травної та ендокринної системи.

□ Пояснювати особливості фармакотерапії в хірургії, анестезіології, реаніматології та при гострих отруєннях.

□ Формулювати основні принципи фармакотерапії інфекційних, шкірних, венеричних хвороб та захворювань репродуктивної системи.

□ Поширювати інформацію серед населення щодо профілактики захворювань та збереження здоров'я в процесі надання фармацевтичної допомоги.

□ Впорядковувати лікарські засоби за основними напрямками фармакотерапії конкретного захворювання під час виконання практичних завдань

□ Застосовувати в процесі професійної діяльності всі наявні стандартні процедури з дотриманням чинних нормативних вимог з метою забезпечення якості наданої послуги.

- Демонструвати знання вимог законодавчих та нормативних актів, належних фармацевтичних практик під час консультивання.
- Імплементувати принципи фармацевтичної етики та деонтології під час консультивання з питань фармакотерапії різноманітних захворювань.
- Демонструвати знання та розуміння базової термінології з фармакотерапії
- Знати правила і способи введення лікарських засобів враховуючи біофармацевтичні та фармакокінетичні особливості ліків.
- Пояснювати особливості дії лікарських засобів з урахуванням віку та стану окремих органів, систем організму хворого.
- Називати синоніми та аналоги лікарських засобів в межах фармакологічної групи.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів дисципліни і тем	Кількість годин							
	Форма навчання (денна)				Форма навчання (заочна)			
	У тому числі							
	Ра зо м	лек	пр	срс	Раз ом	лек	пр	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ дисципліни								
Розділ 1. Фармакотерапія захворювань нервової системи, системи крові, шкірних та венеричних захворювань.								
Тема 1. Вступ до загальної проблеми сучасної фармакотерапії. Основні задачі сучасної фармакотерапії.	8	1	-	7	8	2	-	6
Тема 2. Фармакотерапія захворювань центральної та периферійної нервової системи.	7	1	2	4	7	-	2	5
Тема 3. Фармакотерапія захворювань крові.	7	2	2	3	7	-	-	7
Розділ 2. Фармакотерапія захворювань верхніх та нижніх дихальних шляхів та органів серцево-судинної системи.								
Тема 4. Фармакотерапія захворювань органів дихання	7	2	2	3	7	-	2	5
Тема 5. Фармакотерапія захворювань вуха, горла та носу. Фармакотерапія в офтальмології.	7	-	-	7	7	-	-	7

Тема 6 Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи	10	2	2	6	10	2	2	6
Розділ 3. Фармакотерапія захворювань органів шлунково-кишкового тракту, сечовидільної системи та алергозів.								
Тема 7. Особливості фармакотерапії алергічних станів	8	2	-	6	8	-	-	8
Тема 8. Фармакотерапія захворювань шлунково-кишкового тракту.	8	2	2	4	8	-	2	6
Тема 9. Фармакотерапія захворювань нирок та сечовидільних шляхів.	6	2	2	2	6	-	-	6
Розділ 4. Фармакотерапія в акушерстві та гінекології, лікування колагенозів та захворювань ендокринної системи.								
Тема 10. Фармакотерапія в акушерстві та гінекології. Особливості фармакотерапії в хірургії, анестезіології та реаніматології. Особливості фармакотерапії в хірургії, анестезіології, стоматології	8	-	-	8	8	-	-	8
Тема 11. Фармакотерапія запальних захворювань сполучної тканини	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 12. Фармакотерапія захворювань ендокринних органів та порушень обміну речовин	6	-	2	4	6	-	-	6
Разом	90	16	16	58	90	6	8	76

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. План лекцій з дисципліни

№ з/п	ТЕМА/ПЛАН	Денна форма	Заочна форма
		Кількість годин	
1	Вступ до загальної проблеми сучасної фармакотерапії. Основні задачі сучасної фармакотерапії. 1. Предмет і завдання фармакотерапії. 2. Визначення фармакотерапії та її взаємозв'язок з іншими дисциплінами. 3. Значення фармакотерапії в комплексному лікуванні різних захворювань.	2	2

	<p>4. Фактори, що впливають на взаємодію лікарських засобів з біологічними системами і визначають кінцеву фармакотерапевтичну ефективність.</p> <p>5. Принципи складання комбінацій лікарських препаратів з урахуванням клінічного перебігу захворювання, а також дані про фармакокінетику і фармакодинаміку лікарських препаратів.</p> <p>Фармакотерапія захворювань центральної та периферійної нервової системи.</p>		
2	<p>Фармакотерапія захворювань крові.</p> <p>1. Визначення напрямків і цілей фармакологічного втручання при лікуванні захворювань крові (анемії, порфірії, метгемоглобінемії, геморагічний діатез, тромбофлебії).</p> <p>2. Значення засобів, що застосовують при хворобах крові. Порівняльна характеристика препаратів по групам.</p> <p>3. Принципи вибору лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації, можливість заміни препаратів.</p>	2	-
3	<p>Фармакотерапія захворювань органів дихання</p> <p>1. Визначення напрямків терапії бронхо-легеневих запальних захворювань.</p> <p>2. Вибір шляхів введення груп лікарських препаратів у конкретній клінічній ситуації (хіміотерапевтичні, бронхолітичні, протизапальні, відхаркувальні, протикашльові, стимулятори дихання, десенсебілізуючі) та порівняльна характеристика їх терапевтичної цінності.</p>	2	-
4	<p>Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи</p> <p>1. Значення атеросклерозу в розвитку серцево-судинних захворювань.</p> <p>2. Сучасні схеми фармакотерапії дисліпопротеїнемій. Ішемічна хвороба серця: класифікація, клінічні прояви. Визначення напрямків фармакологічного втручання при ІХС. Раціональні комбінації лікарських засобів.</p> <p>3. Артеріальна гіпертензія, класифікація, основні клінічні прояви. Визначення напрямків</p>	2	2

	<p>фармакотерапії гіпертонічної хвороби і гіпертензивних станів.</p> <p>4. Серцева недостатність: патогенез, класифікація, основні клінічні прояви. Вибір серцевих глікозидів для лікування серцевої недостатності.</p>		
5	<p>Особливості фармакотерапії алергічних станів</p> <p>1. Поняття про алергічні захворювання. Етіологія, патогенез, клінічні особливості анафілактичного шоку, набряку Квінке, кропив'янки, алергічної бронхіальної астми.</p> <p>2. Визначення напрямків фармакотерапії алергічних станів.</p> <p>3. Принципи вибору лікарських засобів при конкретних алергозах.</p>	2	-
6	<p>Фармакотерапія захворювань шлунково-кишкового тракту.</p> <p>1. Визначення напрямків фармакотерапії захворювань шлунково-кишкового тракту (гастрити, виразкова хвороба, коліти, ентерити, холецистити, гепатити, панкреатити).</p> <p>2. Значення засобів, які впливають на секреторну функцію шлунку, протизапальних, протимікробних, антацидних, ферментних препаратів, стимуляторів регенерації тканин.</p> <p>3. Обґрунтування вибору лікарських препаратів та порівняльна характеристика їх терапевтичної цінності.</p>	2	-
7	<p>Фармакотерапія захворювань нирок та сечовидільних шляхів.</p> <p>1. Визначення напрямків терапії гломерулонефриту, пієлонефриту, циститу, сечокам'яної хвороби, гострої та хронічної ниркової недостатності.</p> <p>2. Вибір застосування лікарських препаратів у конкретній клінічній ситуації та порівняльна характеристика їх терапевтичної цінності.</p>	2	-
8	<p>Фармакотерапія запальних захворювань сполучної тканини</p> <p>1. Етіологія, патогенез, клініка, особливості перебігу системних захворювань сполучної тканини: ревматоїдного артриту, системного червоного вовчачка, системної склеродермії, дерматоміозиту.</p>	2	2

2. Визначення напрямків фармакотерапії запальних захворювань.		
3. Значення протизапальних – стероїдних і нестероїдних препаратів, протимікробних, імунодепресантів.		
4. Основні напрямки фармакотерапії колагенозів.		
Всього лекційних годин	16	6

4.2. План практичних занять з дисципліни

№ з/п	ТЕМА/ПЛАН	Денна форма	Заочна форма
		Кількість годин	
1	Фармакотерапія захворювань центральної та периферійної нервової системи. 1. Основні дані про етіологію та патогенез судинних уражень нервової системи, неврозів, психозів, епілепсії, міалгій, радикулітів. 2. Можливі наслідки ускладнення та визначення напрямків фармакотерапії при проведенні лікування цих захворювань. 3. Вибір фармакологічних груп препаратів (седативні, снотворні, анальгезуючі, спазмолітичні, протисудомні, ноотропні, психостимулятори, антидепресанти, протизапальні, вітамінні).	2	-
2	Фармакотерапія захворювань крові. 1. Визначення напрямків і цілей фармакологічного втручання при лікуванні захворювань крові (анемії, порфірії, метгемоглобінемії, геморагічний діатез, тромбофлебіти). 2. Значення засобів, що застосовують при хворобах крові. Порівняльна характеристика препаратів по групам. 3. Принципи вибору лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації, можливість заміни препаратів.	2	-
3	Фармакотерапія захворювань органів дихання 1. Визначення напрямків терапії бронхо-легеневих запальних захворювань. 2. Вибір шляхів введення груп лікарських препаратів у конкретній клінічній ситуації	2	2

	(хіміотерапевтичні, бронхолітичні, протизапальні, відхаркувальні, протикашльові, стимулятори дихання, десенсебілізуючі) та порівняльна характеристика їх терапевтичної цінності.		
4	<p>Фармакотерапія захворювань серцево-судинної системи</p> <p>1. Значення атеросклерозу в розвитку серцево-судинних захворювань.</p> <p>2. Сучасні схеми фармакотерапії дисліпопротеїнемій. Ішемічна хвороба серця: класифікація, клінічні прояви. Визначення напрямків фармакологічного втручання при ІХС. Раціональні комбінації лікарських засобів.</p> <p>3. Артеріальна гіпертензія, класифікація, основні клінічні прояви. Визначення напрямків фармакотерапії гіпертонічної хвороби і гіпертензивних станів.</p> <p>4. Серцева недостатність: патогенез, класифікація, основні клінічні прояви. Вибір серцевих глікозидів для лікування серцевої недостатності.</p>	2	2
5	<p>Фармакотерапія захворювань шлунково-кишкового тракту.</p> <p>1. Визначення напрямків фармакотерапії захворювань шлунково-кишкового тракту (гастрити, виразкова хвороба, коліти, ентерити, холецистити, гепатити, панкреатити).</p> <p>2. Значення засобів, які впливають на секреторну функцію шлунку, протизапальних, протимікробних, антацидних, ферментних препаратів, стимуляторів регенерації тканин.</p> <p>3. Обґрунтування вибору лікарських препаратів та порівняльна характеристика їх терапевтичної цінності.</p>	2	2
6	<p>Фармакотерапія захворювань нирок та сечовидільних шляхів.</p> <p>1. Визначення напрямків терапії гломерулонефриту, пієлонефриту, циститу, сечокам'яної хвороби, гострої та хронічної ниркової недостатності.</p> <p>2. Вибір застосування лікарських препаратів у конкретній клінічній ситуації та порівняльна характеристика їх терапевтичної цінності.</p>	2	-

7	<p>Фармакотерапія запальних захворювань сполучної тканини</p> <p>1. Етіологія, патогенез, клініка, особливості перебігу системних захворювань сполучної тканини: ревматоїдного артриту, системного червоного вовчака, системної склеродермії, дерматомиозиту.</p> <p>2. Визначення напрямків фармакотерапії запальних захворювань.</p> <p>3. Значення протизапальних – стероїдних і нестероїдних препаратів, протимікробних, імунодепресантів.</p> <p>4. Основні напрямки фармакотерапії колагенозів.</p>	2	-
8	<p>Фармакотерапія захворювань ендокринних органів та порушень обміну речовин</p> <p>1. Визначення напрямків і цілей фармакологічного втручання при лікуванні захворювань, пов'язаних з патологією ендокринної системи і обміну речовин (цукровий та нецукровий діабет, токсичний зоб, подагра, гіпотиреоз, гіпертиреоз, гіперпаратиреоз, гіповітамінози, патологічне ожиріння, виснаження, гіпофізарний нанізм, акромегалія).</p> <p>2. Вибір засобів для лікування та порівняльна характеристика їх терапевтичної цінності.</p>	2	-
Всього годин практичних занять		16	8

4.3. Самостійна робота

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)	Вил контролю
	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	20	10	Поточний контроль на практ. зан.
	Опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних практичних занять: <ul style="list-style-type: none"> ● Фармакотерапія інфекційних та тропічних захворювань 	30	59	Диф.залік

	<ul style="list-style-type: none"> ● Фармакотерапія захворювань вуха, горла та носу. Фармакотерапія в офтальмології. ● Особливості фармакотерапії алергічних станів ● Фармакотерапія в акушерстві та гінекології. Особливості фармакотерапії в хірургії, анестезіології та реаніматології. ● Особливості фармакотерапії в хірургії, анестезіології, стоматології ● Фармакотерапія злоякісних новоутворень 			
3.	Підготовка до підсумкового контролю засвоєння дисципліни	8	7	Диф.залік
	РАЗОМ	58	76	

СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

1. В аптеку звернувся хворий С., 54 років. Пацієнта турбує висипання в ділянці зводу стопи, стовщення шкіри, рясне лущення, зміна кольору нігтів. Зі слів хворого стало відомо, що він на попередні користався взуттям свого родича. Який може бути попередній діагноз у хворого? Яка тактика провізора? Запропонуйте раціональну схему фармакотерапії цього захворювання. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

2. У хворої В., 35 років, на тлі підвищеної температури при ГРВІ (гострий ринофарингіт) з'явилися пухирці з прозорим вмістом на верхній губі. На 2-3-й день вміст пухирців помутнів, пухирці злилися в багатокамерний міхур. Після опитування з'ясувалося, що в пацієнтки подібне спостерігалось раніше. Який може бути попередній діагноз у хворої? Запропонуйте раціональну схему фармакотерапії цього захворювання. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

3. У хворого 67 років серед ночі виник головний біль, блювота, втрата свідомості. У родичів вдалося з'ясувати, що хворого раніше турбували нападopodobні головні болі, запаморочення. При огляді звертає на себе увагу блідість шкіри, геміплегія праворуч. Який може бути попередній діагноз у хворого? Тактика провізора? Запропонуйте раціональну схему фармакотерапії цього захворювання. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

4. До провізора в аптеку звернувся відвідувач із проханням порекомендувати засіб від головного болю. З анамнезу виявлено, що у хаорого періодично бувають епізоди зміни настрою, сонливість, миготіння «мушок» перед очима, потім виникає пульсуючий головний біль, завжди однобічний, іноді супроводжується блювотою. Ваш попередній діагноз? Які можуть бути дані рекомендації відвідувачу? Які

напрямки фармакоterapiї даної патології? Запропонуйте раціональну схему фармакоterapiї цього захворювання. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакоterapiї.

5. Хворий 48 років надійшов у хірургічне відділення з приводу шлункової кровотечі. При фіброгастроуденоскопії виявлена виразка шлунка, що кровоточить. Кровотеча зупинена. При дослідженні крові через 4 дні виявлена анемія (Hb-80 г/л, КП-0,7). Запропонуйте методи додаткового обстеження і фармакоterapiї даного хворого. Запропонуйте раціональну схему фармакоterapiї згідно встановленого діагнозу. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакоterapiї.

6. Хворий Т., 70 років, переніс операцію резекції тонкої кишки в зв'язку з онкологічним захворюванням. Який тип анемії може розвинути в даному випадку? Які Ви можете запропонувати заходи профілактики і лікування супутньої патології? Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакоterapiї.

7. Хвора Д., 30 років, пред'являє скарги на сухий кашель, закладення носа, біль при ковтанні, температура тіла 39°C протягом 3-х днів. Об'єктивно: перкуторний звук над легеньми незмінений (ясний легеневий). Дихання жорстке, поодинокі сухі хрипи. Ритм серця правильний. Живіт безболісний при пальпації. Яскрава гіперемія зеву. Ваш можливий діагноз. Запропонуйте раціональну схему фармакоterapiї згідно встановленого діагнозу. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакоterapiї.

8. Хвора М, 12 років, занедужала гостро, добу тому. Пред'являє скарги на болі в лівій половині грудної клітки, що підсилюються при диханні, сухий хворобливий кашель, задишку в спокої, підвищення температури тіла до 40°C . Об'єктивно: ліва половина грудної клітки відстає від правої при дихальних рухах. Перкуторний звук укорочений ліворуч нижче кутка лопатки. Аускультативно шум тертя плеври ліворуч у нижніх відділах, частота дихальних рухів – 26 у 1 хвилину. Температура тіла $39,5^{\circ}\text{C}$, ритм серця правильний, тони глухі, ЧСС 100 у 1 хвилину, АТ 120/60 мм рт.ст. Живіт безболісний при пальпації, печінка і селезінка не збільшені. Про яке захворювання варто думати в першу чергу? Запропонуйте раціональну схему фармакоterapiї згідно встановленого діагнозу. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакоterapiї.

9. Пацієнт М, 16 років, мав тісний побутовий контакт із хворим туберкульозом, в харкотинні якого виділили мікобактерії туберкульозу. Туберкулінова проба Манту позитивна. Чи показана специфічна антимикобактеріальна терапія? Відповідь поясніть. Ваші рекомендації.

10. Порекомендуйте лікування (випишіть рецепти) таких аритмій:

- хворий 45 років страждає надшлуночковою пароксизмальною тахікардією;
- хворий 55 років, у якого на тлі гіпертиреозу розвинулася синусова тахікардія;
- хворий 48 років страждає ІХС, нестабільною стенокардією, на цьому тлі розвинулася шлуночкової пароксизмальна тахікардія.

11. В аптеку за допомогою звернувся літній чоловік зі скаргами на почуття оніміння нижніх кінцівок, мерзлякуватість ніг, втому в них, тяжкість; біль в

ікроножних м'язах, що підсилюється при ходьбі. Яке захворювання можна припустити в даній ситуації? Які методи обстеження необхідно рекомендувати для даного хворого? Запропонуйте раціональну схему фармакотерапії згідно встановленого діагнозу. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

12. Хворий Н., 70 років, надійшов зі скаргами на болі в ділянці серця стискаючого характеру, з іррадіацією в ліву руку і під ліву лопатку, головний біль у потиличній ділянці, миготіння «мушок» перед очима. Об'єктивно: АТ – 160/100 мм рт.ст. Ваш діагноз та рекомендації щодо подальшого обстеження і лікування даного хворого. Запропонуйте раціональну схему фармакотерапії згідно встановленого діагнозу. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

13. У хворого М., 52 років, встановлено діагноз: ІХС, стенокардія напруги ІІІФК. Дані ліпідограми: рівень загального холестерину – 8,6 ммоль/л, холестерину ліпопротеїдів низької щільності – 7,0 ммоль/л, тригліцеридів – 5,2 ммоль/л. Запропонуйте раціональну схему фармакотерапії згідно встановленого діагнозу. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

14. В аптеку звернувся хворий із проханням відпустити препарат аспірин для лікування ІХС. Ваші рекомендації щодо застосування даного лікарського засобу (доза, шлях уведення, кратність застосування, можливі побічні ефекти). Виписати рецепт на даний препарат.

15. В аптеку звернулася хвора 75 років зі скаргами на поступове погіршення зору протягом десятиліття. Останніми місяцями з'явилися «мушки і дим» перед очима, виникає бажання змахнути пляму, протерти очі. Одним оком хвора бачить кілька предметів, особливо які світяться (кілька лампочок, місяців). Що могло бути причиною перерахованих вище скарг? Запропонуйте раціональну схему фармакотерапії згідно встановленого діагнозу. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

16. До отоларинголога звернувся хворий 30 років зі скаргами на біль у правому вусі ниючого характеру, який іррадіює в скроню і підсилюється при ковтанні і кашлі, підвищення температури тіла до 38,5⁰С, зниження слуху, закладення і шум у вусі. Яке можливе захворювання у хворого? Запропонуйте раціональну схему фармакотерапії згідно встановленого діагнозу. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

17. В аптеку звернулася жінка 53 років зі скаргами на набряк губ, повік, китиці, захриплість голосу. Симптоми з'явилися після прийому еналаприлу 1 годину тому. Еналаприл приймає 3 тижні, раніше ніяких подібних проявів не було. Надайте невідкладну допомогу і дайте рекомендації щодо можливості подальшого прийому еналаприлу. У разі необхідності відміни препарату запропонуйте адекватну заміну.

18. У дитини 4 років після прийому цитрусових з'явилася еритематозна висипка і набряк губ. Про яку реакцію можна думати в даному випадку? Дайте рекомендації батькам дитини. Сформулюйте план фармакотерапії.

19. До Вас в аптеку звернувся хворий із приводу появи перших ознак

загострення виразкової хвороби 12-палої кишки («голодні» болі в епігастрії, печія). Ваші рекомендації в даному випадку? Виписати рецепти.

20. До Вас в аптеку звернувся хворий з виразковою хворобою 12-палої кишки для придбання фамотидину і альмагелю за рецептом. З анамнезу Ви з'ясували, що в нього при фіброгастроскопії виявлений *Helicobacter pylori*. Ваша думка щодо тактики терапії? Ваші рекомендації. Виписати рецепти на відсутні препарати. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

21. Хворий А., 36 років, надійшов у клініку зі скаргами на болі у верхній частині живота, що виникають через 1,5-2 години після прийому їжі, «голодні», нічні болі. Біль зменшується після їжі, іноді супроводжується нудотою, блювотою. Періодично відзначає печію, відрижку кислим. При пальпації визначається болісність в епігастральній ділянці. Якому захворюванню відповідає наведений клінічний випадок. Ваші рекомендації щодо тактики медикаментозного лікування (напрямки фармакотерапії, препарати)? Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

22. Хворий Д., 56 років, відзначає біль в ділянці правого підребер'я, тупі, ниючі болі по всьому животу, що підсилюються після їди, особливо жирної їжі, після фізичної роботи. Апетит знижений, відзначається нудота, іноді блювота, метеоризм. Працездатність знижена. Має місце слабкість, швидка стомлюваність, безсоння. Об'єктивно: субіктеричність шкіри і видимих слизових, живіт збільшений у розмірах, з розширеними венами на передній черевній стінці. На шкірі передньої грудної стінки і на спині судинні «зірочки», еритема долонь. Набряки гомілок, асцит. Печінка збільшена, при пальпації щільна, нижній край її гострий. Пальпується збільшена селезінка. Ваш попередній діагноз? Які ще методи дослідження необхідно використати в даному випадку? Ваші рекомендації щодо лікування? Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

23. Хвора С., 30 років, пред'являє скарги на біль у міжфалангових, п'ястнофалангових, променевоzap'ясткових, плечових, колінних і гомілковостопних суглобах, обмеження рухливості в них, зранку відмічає відчуття скутості в суглобах. Хворіє 2 місяці. Об'єктивно: деформація і виражене обмеження активних рухів через біль у проксимальних міжфалангових, колінних і гомілковостопних суглобах. Аналіз крові: Ер.- $3,4 \times 10^{12}/л$, Нв-96 г/л., КП – 0,84, ЛТ – $7,7 \times 10^9/л$, ШОЕ 50 мм/год. Сіалова кислота 2,6 ммоль/л, СРП - ++++. Результати рентгенографії променевоzap'ясткових суглобів: остеопороз в епіфізах, звуження суглобної щілини, поодинокі узури суглобної поверхні. Яке захворювання можна припустити? Визначте напрямки фармакотерапії і препарати для даної хворої. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

24. Хвора Л., 36 років, занедужала наприкінці літа 4 роки тому, коли почали турбувати болі і припухлість у дрібних суглобах пальців рук і колінних суглобів, підвищення температури тіла до $37,5^{\circ}C$. У крові були виявлені вовчакові клітини. Лікування преднізолоном поліпшило стан, але через рік, коли преднізолон був відмінений, знову настало загострення. При огляді: стан середньої тяжкості, температура тіла $38,2^{\circ}C$, колінні суглоби і дрібні суглоби пальців рук набрякли,

рухи в них хворобливі. На обличчі яскравий рум'янець. Збільшені підщелепні і шийні лімфовузли. АТ - 150/50 мм.рт.ст. Пульс 96 уд. на 1 хв. На ЕКГ порушення внутрішньошлуночкової провідності, дифузні зміни в міокарді. Виявлені вовчакові клітини, ШОЕ 40 мм/год. Яке захворювання у хворої можна припустити? Напрямки фармакотерапії? Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

25. Хворий 30 років, з ревматоїдним артритом, активним суглобним синдромом, резистентним до нестероїдних протизапальних засобів Призначили: метотрексат по 2,5 мг 3 рази усередину, індометацин 0,025 мг по 1т. 3 рази на день, одноразове введення гідрокортизон по 125мг у кожний суглоб. Оцініть тактику проведеної фармакотерапії. Вкажіть методи контролю ефективності і безпеки фармакотерапії.

26. У хворого 43 років, що працює вантажником на заводі, уперше при обстеженні в поліклініці виявлений цукровий діабет II типу. Яка тактика лікування в даній ситуації? Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

27. Хворий пред'явив в аптеці рецепт на інсулін. Провізор відпустив необхідний препарат. Хворий, мотивуючи тим, що він вже добу не вводив інсулін і погано себе почуває, зробив ін'єкцію за допомогою провізора в аптеці. Через якийсь час хворий сполотнів, на обличчі виступив піт, він поскаржився на різкий головний біль, потім він знепритомнів. Що сталося з хворим, яка тактика провізора?

28. Хворий звернувся до провізора з рецептами на анаприлін і кардикет (виписані лікарем-кардіологом), глібенкламід (виписаний лікарем-ендокринологом). Наступного дня хворий був госпіталізований у клініку, йому поставлено діагноз – гіпоглікемічна кома. Поясніть механізм розвитку ускладнення. Яким чином провізор міг би запобігти розвитку цього ускладнення?

29. Хворий на цукровий діабет, гліклазид, звернувся до лікаря-хірурга зі скаргами на болі по ходу варикозно розширених вен, набряклість нижніх кінцівок. Лікар виписав хворому рецепт на бутадіон і неодикумарин. Провізор відпустив необхідні ліки. Які ускладнення можливі при одночасному прийомі цих препаратів? Як можна їх попередити?

30. Хворий Н., 48 років, звернувся до терапевта зі скаргами на спрагу, часте сечовипускання, слабкість, шкірну сверблячку. При огляді: хворий підвищеного харчування (вага 110 кг, ріст 165 см), вміст глюкози в крові 8,2 ммоль/л, у сечі 1,5% цукру, реакція на ацетон негативна. Який стан можна припустити у хворого? Основні напрямки фармакотерапії. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

Індивідуальні завдання.

Для денної форми навчання не заплановані.

Заочна форма навчання

Відповідно до навчального плану студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу. Контрольна робота виконується в окремому шкільному зошиті, на лицьовий сторінці якого наводять наступні дані:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

**Кафедра фармації, фармакології, медичної, біоорганічної
та біологічної хімії**

Контрольна робота № ____, варіант № ____

Виконавець студент(-а) ____ курсу ____ групи

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Номер залікової книжки

Миколаїв, рік

Варіант контрольної роботи студент визначає по таблиці, наведеній у додатку, згідно вказівки, отриманої на наставочній лекції.

Після перевірки викладачем контрольної роботи і одержання позитивної оцінки студента допускають до заліку.

**Нарахування балів за контрольну роботу та конвертація традиційних оцінок
у бали**

оцінка відмінно – 60 балів,

оцінка добре – 50 балів,

оцінка задовільно – 40 балів,

у випадку відсутності засвоєння – ставиться „0” балів.

Максимальна кількість, яку може набрати студент при виконанні контрольної роботи, дорівнює 60 балам, вона вираховується шляхом множення максимальної кількості балів на кількість завдань у роботі (15x4).

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при виконанні контрольної роботи, вираховується шляхом множення мінімальної кількості балів на кількість завдань у роботі і вона відповідно становить 40 балів (10x4)

4.4. Забезпечення освітнього процесу.

Інструменти:

Наочні: демонстрація мультимедійних матеріалів, навчальні фільми, листи лікарських призначень.

Практичні: методичні розробки.

Програмне забезпечення:

Інтеграція процесів планування, управління і контролю засвоєння знань з «Фармакотерапії» обумовлена методичним забезпеченням навчального процесу:

1. Робоча програма з дисципліни.
2. Робочі тематичні плани лекцій, практичних занять та СРС.
3. Методичні розробки, тези (конспекти, презентації) лекцій.
4. Методичні вказівки для студентів до практичних занять.
5. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів.
6. Інструктивно-методичні матеріали для поточного і підсумкового контролю знань (бази тестових завдань, перелік завдань для проведення контролю практичних навичок та теоретичних знань на практичних заняттях та підсумковому контролі).
7. Навчальна література, яка використовується при вивченні дисципліни.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Питання до самопідготовки та контролю рівня знань

1. Предмет та завдання фармакотерапії. Взаємозв'язок фармакотерапії з медико-біологічними та клінічними дисциплінами.
2. Поняття про захворювання – гостре і хронічне, основне і супутне захворювання, ускладнення (навести приклади).
3. Методи клінічного обстеження хворих: опитування – скарги, дані анамнезу (хвороби, життя, медикаментозний і алергологічний).
4. Фізичні методи дослідження хворих – огляд, пальпація, перкусія, аускультация.
5. Лабораторні методи дослідження хворих (загальні аналізи, біохімічні дослідження). Їхнє практичне значення.
6. Інструментальні методи дослідження хворих: електрофізіологічні (електрокардіографія), променеві, ендоскопічні, цитологічні, ультразвукові.
7. Фармакокінетика. Характеристика основних етапів фармакокінетики (всмоктування, зв'язок з білками плазми і розподіл, біотрансформація, екскреція).
8. Основні типи реакцій біотрансформації, поняття про індуктори та інгібітори мікросомального окислення.
9. Основні фармакокінетичні параметри (загальний кліренс, об'єм розподілу, період напіввиведення, рівноважна концентрація, біодоступність).
10. Фактори, які визначають взаємодію лікарського засобу з біологічними системами та їх фармакотерапевтичний ефект: лікарська форма, дозовий режим, функціональний стан організму хворого.

11. Принципи складання комбінацій лікарських засобів (особливості перебігу захворювання, фармакодинаміки та фармакокінетики лікарських препаратів).
12. Роль явищ синергізму та антагонізму в комбінованій фармакотерапії. Види синергізму та антагонізму.
13. Шляхи введення ліків в організм (ентеральні, парентеральні). Значення їх для фармакотерапевтичного ефекту.
14. Види побічної дії лікарських засобів.
15. Причини, види і механізми розвитку фармакодинамічної побічної дії ліків, їх профілактика. (Навести приклади).
16. Причини, види і механізми розвитку токсичної дії ліків, їх прогнозування, профілактика. (Навести приклади).
17. Причини, види і механізми розвитку алергічних ускладнень фармакотерапії їх профілактика. (Навести приклади).
18. Вторинні побічні ефекти: дисбактеріоз, кандидамікоз. Причини виникнення, механізм розвитку. Шляхи профілактики. (Навести приклади).
19. Ідіосинкразія: причини, механізми розвитку, профілактика. Навести приклади.
20. Явища, що розвиваються при повторному застосуванні ліків (звикання, пристрасть, кумуляція, сенсibiliзація).
21. Лікарська залежність (психічна, фізична). Медичні та соціальні аспекти боротьби з лікарською залежністю.
22. Основні напрямки і види фармакотерапії: профілактична, етіотропна, патогенетична, симптоматична, фармакосанація.
23. Фармакотерапія **неврозів**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.
24. Фармакотерапія **ішемічного інсульту**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.
25. Фармакотерапія **геморагічного інсульту**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.
26. Фармакотерапія **невралгій та радікулітів**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення

фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

27. Фармакотерапія **менінгітів**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

28. Фармакотерапія **ішемічної хвороби серця (стенокардія, інфаркт міокарду)**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

29. Фармакотерапія **гіпертонічної хвороби**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

30. Фармакотерапія **атеросклерозу**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

31. Фармакотерапія **хронічної серцевої недостатності**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

32. Фармакотерапія **гострої серцевої недостатності**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, клінічні симптоми набряку легенів та серцевої астми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Надання швидкої та невідкладної допомоги. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

33. Фармакотерапія **аритмій**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

Роль антибактеріальних препаратів та стимуляторів регенерації тканин. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

42. Фармакотерапія *захворювань жовчного міхура*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

43. Фармакотерапія *колітів та ентеритів*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

44. Фармакотерапія *захворювань печінки (гепатити, цироз)*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Роль гепатопротекторів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

45. Фармакотерапія *захворювань підшлункової залози*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації (гострий та хронічний панкреатит). Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

46. Фармакотерапія *гломерулонефриту*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії. Значення дієти та додержання водно-сольового режиму.

47. Фармакотерапія *пієлонефриту та циститу*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Роль настоїв та відварів лікарських рослин та мінеральних вод. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

48. Фармакотерапія *сечокам'яної хвороби*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення

фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Роль засобів, що сприяють виведенню уратів із організму. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

49. Фармакотерапія **гострої та хронічної ниркової недостатності**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Попередження розвитку набряку легенів, серцево-судинної недостатності, еклампсії. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

50. Фармакотерапія **запальних захворювань статевих органів у чоловіків (простатит, епідідіміт, баланіт)**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

51. Фармакотерапія **запальних захворювань статевих органів у жінок (ендометрити, ендоцервіцит, кольпіт, сальпінгоофорит)**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

52. Фармакотерапія **порушень менструального циклу**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Роль препаратів замісної терапії. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

53. Фармакотерапія при **вагітності (стимуляція пологів)**. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

54. Фармакотерапія при **вагітності (терапія передчасних пологів)**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

55. Фармакотерапія **дерматомікозів**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх

профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Своєрідність лікарських форм (мазі, пасти, лініменти, присипки, аерозолі). Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

56. Фармакотерапія **екземи та псоріазу**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Своєрідність лікарських форм (мазі, пасти, лініменти, присипки, аерозолі). Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

57. Фармакотерапія **ніодермій**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Своєрідність лікарських форм (мазі, пасти, лініменти, присипки, аерозолі). Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

58. Фармакотерапія **сифілісу**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

59. Фармакотерапія **гонореї**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

60. Фармакотерапія **хламідіозу та тріхомонадозу**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

61. Фармакотерапія **глаукоми**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп та лікарських форм препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

62. Фармакотерапія **кератитів та ірідоциклітів**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

здійснюваної фармакотерапії.

63. Фармакотерапія **кон'юнктивітів**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Залежність терапії від виду збудника. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

64. Фармакотерапія **цукрового діабету**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Принципи інсулінотерапії. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

65. Особливості фармакотерапії гострих **гіпо- та гіперглікемічних станів**.

66. Фармакотерапія **тиреотоксикозу**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

67. Фармакотерапія **гіпотиреозу**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Роль препаратів для замісної терапії. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

68. Фармакотерапія **гіповітамінозів (жиророзчинні)**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

69. Фармакотерапія **гіповітамінозів (водорозчинні)**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливості заміни препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

70. Фармакотерапія **подагри**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

71. Фармакотерапія **виснаження**. Клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній

клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

72. Фармакотерапія **ожиріння**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Роль анорексигенних засобів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

73. Фармакотерапія **анемій**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

74. Фармакотерапія **геморагічного діатезу**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

75. Фармакотерапія **тромбофлебіту**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

76. Фармакотерапія **колагенозів (системний червоний вовчак, ревматоїдний артрит, склеродермія)**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Роль імунодепресантів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

77. Фармакотерапія **алергозів**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії. Фармакотерапія анафілактичного шоку.

78. Фармакотерапія **інфекційних захворювань (амебіаз, колі-інфекція, харчова токсикоінфекція)**. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

79. Фармакотерапія *інфекційних захворювань (холера, дифтерія, токсоплазмоз)*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.
80. Фармакотерапія *інфекційних захворювань (стовбняк, висипковий тиф, лептоспіроз)*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.
81. Фармакотерапія *тропічних інфекцій (риккетсіози, малярія)*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Значення комбінованої терапії. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.
82. Фармакотерапія *злоякісних новоутворень*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.
83. Фармакотерапія *лейкозів*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.
84. Особливості фармакотерапії в анестезіології. Загальне знеболювання. Інгаляційний та неінгаляційний наркоз. Комбіновані методи загальної анестезії. Ускладнення після застосування наркозу. Принципи вибору лікарських засобів при конкретній клінічній ситуації.
85. Основні задачі реаніматології. Методи оживлення організму людини. Фармакотерапевтична стимуляція серцевої діяльності. Ускладнення та наслідки. Принципи вибору лікарських засобів при конкретній клінічній ситуації.
86. Особливості фармакотерапії в хірургічній практиці. Ускладнення та наслідки. Сучасні протишокові та анальгезуючі засоби. Принципи вибору лікарських засобів при конкретній клінічній ситуації.
87. Анатомо-фізіологічні особливості новонароджених та грудних дітей. Вікові групи дітей і особливості їх організму в порівнянні з організмом дорослого.
88. Характерні особливості фармакокінетики лікарських засобів в організмі дітей різного віку. Принципи дозування лікарських засобів (значення віку, маси тіла). Поняття про дозис-фактор.
89. Шляхи введення лікарських засобів дітям. Значення ентерального введення.

Особливості введення лікарських засобів дітям раннього віку.

90. Особливості фармакотерапії дитячих інфекційних захворювань (скарлатина, вітряна віспа, епідемічний паротит, кір). Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

91. Основні напрямки фармакотерапії *рахіту*.

92. Основні напрямки фармакотерапії *ексудативно-катарального діатезу*.

93. Фармакотерапія *гельмінтозів (аскаридозу, ентеробіозу)*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Принципи вибору окремих лікарських засобів у конкретній клінічній ситуації. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії.

94. Особливості фармакокінетики та фармакодинаміки лікарських засобів у людей похилого віку.

95. Особливості перебігу захворювань і принципи фармакотерапії у людей похилого віку. Принципи дозування і режим призначення лікарських засобів.

96. Роль профілактичного призначення лікарських засобів у похилому віці. Роль ноотропних засобів та адаптогенів. Поняття про геріартричні засоби.

97. Фармакотерапія *в стоматології (карієс, гострий та хронічний пульпіт, парадонтит)*. Вибір лікарських засобів.

98. Фармакотерапія *в стоматології (захворювання слизової оболонки порожнини рота)*. Вибір лікарських засобів.

99. Фармакотерапія *в стоматології (специфічні запальні захворювання щелепно-лицевої області)*. Вибір лікарських засобів.

100. Основні клінічні синдроми при гострих отруєннях. Загальні принципи лікування гострих отруєнь. Вибір антидотів при конкретних отруєннях та особливості проведення реанімаційних заходів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Кафедра фармації, фармакології, медичної, біоорганічної та біологічної хімії

Рівень вищої освіти: Бакалавр

за напрямом підготовки 226 «Фармація, промислова фармація»

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

Дисципліна: Фармакотерапія

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

Розкрити питання:

1. Фармакотерапія *неврозів*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії (20 балів)..

2. Фармакотерапія *туберкульозу*. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Вибір фармакологічних груп препаратів. Раціональні комбінації лікарських препаратів. Можливості заміни препаратів. Можливі ускладнення фармакотерапії та їх профілактика. Методи оцінки ефективності та безпеки здійснюваної фармакотерапії (20 балів).

Практичні навички:

Вирішити ситуаційну задачу: Жінка 36 років протягом 7 років спостерігається у алерголога з приводу полінозу. Протягом останнього року у серпні-вересні (період цвітіння бур'янів) пацієнтка відмічає 2-3 напади ядухи, котрі усуваються 1 дозою сальбутамолу. Об'єктивно: температура тіла 36,7^oC, частота дихальних рухів – 18

за хв., пульс – 78 уд/хв, артеріальний тиск 115/70 мм рт.ст. Над легеньми везикулярне дихання. Тони серця звучні, ритмічні. Встановіть діагноз. Запропонуйте раціональну схему фармакотерапії. (40 балів).

Затверджено на засіданні кафедри фармації, фармакології, медичної, біоорганічної та біологічної хімії

протокол № 1 від _____ 2022 р.

Завідувач кафедри _____ к.фарм.н., доцент Оглобліна М,В,

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми дисципліни та Положення про систему оцінювання навчальної діяльності студентів ЧНУ імені Петра Могили.

Оцінка за дисципліну визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (диференційний залік у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Контроль самостійної роботи:

Контроль самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному

аудиторному занятті. Теми, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються під час проведення диф.заліку.

Максимальна кількість балів за поточну діяльність студента – 120.

Студент дістає оцінку «зараховано», якщо він виконав усі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою, відвідав усі навчальні заняття – лекції, практичні, визначені календарно-тематичним планом кафедри, набрав загальну кількість балів при вивченні дисципліни не меншу, ніж мінімальна.

По завершенню вивчення дисципліни студенти складають *диф.залік*.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Оцінювання поточної навчальної діяльності здійснюється на кожному практичному занятті за відповідною темою. При засвоєнні кожної теми змістовного модуля за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за бальною шкалою.

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні дисципліни, дорівнює 120 балам, вона вираховується шляхом множення максимальної кількості балів на кількість тем* у модулі (12x10) для студентів денної форми навчання.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення мінімальної кількості балів на кількість тем* у модулі і вона відповідно становить 70 балів (7x10) для студентів денної форми навчання.

* **Примітка:** Тема 1 не оцінюється

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ПРИСВОЮВАНИХ СТУДЕНТАМ

№ за порядком	(поточна навчальна діяльність)	Максимальна кількість балів	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1	15	-
2	Тема 2	15	-
3	Тема 3	15	-
4	Тема 4	15	-
5	Тема 5	15	-

6	Тема 6	15	-
7	Тема 7	15	-
8	Тема 8	15	-
Разом змістові модулі		120	60*
Індивідуальна СРС		-	60
Підсумковий контроль засвоєння дисципліни (диференційований залік) , в тому числі:			
практичної підготовки		40	40
теоретичної підготовки		40	40
РАЗОМ сума балів		200	200

*Студенти заочної форми навчання оцінюються наступним чином:

1. Згідно навчального плану студенти заочної форми навчання обов'язково повинні написати контрольну роботу за індивідуальним варіантом. За контрольну роботу студент може отримати **від 60 балів – max до 40 балів -min**. У разів відсутності контрольної роботи, або не коректного її виконання, студент отримує – **0 балів**.

2. На останньому практичному занятті студентам рекомендовано написання тестового контролю, що включає 30 ситуаційних задач за темами дисципліни. За кожну правильну відповідь студент отримує 2 бали, за не правильну – 0 балів. **Максимальна кількість балів – 60, мінімальна кількість – 32 бали (55% вірних відповідей), якщо студент не набирає 55% правильних відповідей він отримує 0 балів.**

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ

1. **На практичному занятті 11-12 балів студент отримує:**

- Якщо студент показав знання в повному обсязі програми з теми, яка вивчається, дає вичерпуючі відповіді на поставлені викладачем запитання.
- Вільно орієнтується в питаннях надання першої невідкладної допомоги при невідкладних станах
- Демонструє вільне володіння практичними навичками з надання невідкладної допомоги.

2. **9 -10 балів студент отримує:**

- Знає тему, що вивчається в повному обсязі. Дає вірні, але не зовсім вичерпуючі відповіді на додаткові запитання, дає відповіді за допомогою викладача.
- Добре знає принципи надання першої невідкладної допомоги при невідкладних станах.

- Демонструє добре володіння практичними навичками з надання невідкладної допомоги.

3. 7-8 балів студент отримує:

- На запитання відповідає тільки за допомогою викладача, не завжди вірно орієнтується в питаннях механізму дії препаратів.
- Не дає повний перелік заходів надання першої невідкладної допомоги в екстермальних патологічних станах.
- Слабо демонструє володіння практичними навичками з надання невідкладної допомоги

4. 0 балів отримує студент, який:

- Відповідає не на всі запитання, навіть за допомогою викладача.
- На додаткові запитання не дає відповіді, згідно з якими відповідь можна оцінити як “задовільно”.
- Не володіє практичними навичками надання невідкладної допомоги.
- Має пропуск практичного заняття.

Студент допускається до підсумкового модульного контролю при виконання умов навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше 70 балів.

Якщо студент не отримав допуску до складання підсумкового контролю внаслідок недостатнього середнього балу поточної успішності, завідувач кафедри за дозволом деканату має право провести комплексне тестування за матеріалами всіх тем, по яким студент має незадовільні оцінки. У разі отримання студентом задовільних балів за результатами тестування, студент вважається таким, що покращив результат поточної успішності до мінімального балу та може бути допущений до підсумкового модульного контролю. Результати комп'ютерного тестування оцінюються наступним чином:

Оцінка відмінно (12 балів) – 96% та більше правильних відповідей;

оцінка добре (10 балів) – 86 - 95% правильних відповідей;

оцінка задовільно (7 балів) – 75 - 85% правильних відповідей.

ЗАЛІК. Допуск до заліку визначається у балах поточної навчальної діяльності, а саме: min - 70, max - 120 балів.

Методика проведення заліку:

Диференційований залік складається з оцінювання засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за всіма темами дисципліни.

Основними формами контролю засвоєння дисципліни пропонуються усна відповідь на теоретичні запитання, а також перевірка оволодіння практичними навичками з надання невідкладної допомоги.

Критерії оцінювання знань:

- теоретичні запитання - № 1 – 25-40 балів;

- оволодіння практичними навичками - № 2 – 25-40 балів.

Мінімальна кількість балів підсумкового контролю складає 50 балів, максимальна кількість - 80 балів. Оцінювання знань проводиться за традиційною 4-бальною шкалою, для конвертації у бали отримані оцінки за теоретичну та практичну частину підсумкового контролю (кожна окремо) помножуються на коефіцієнт 8. Таким чином, за кожну з частин підсумкового контролю студенту присвоюються бали:

оцінка „5” (відмінно) – 40 балів,

оцінка „4” (добре) – 32 бали,

оцінка „3” (задовільно) – 25 балів,

у випадку відсутності засвоєння – ставиться „0” балів.

40 балів виставляється у випадку, коли студент знає програму в повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеня складності;

32 бали виставляється за умови, коли студент знає всю програму і добре розуміє її, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання відчувачи складнощі лише у найважчих випадках;

25 балів ставиться студентові на основі його знань всього об'єму програми з предмету та задовільному рівні розуміння його. Студент спроможний вирішувати видозмінені завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

0 балів виставляється у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Оцінка з дисципліни є сума балів за ПНД та заліку у балах від min – 120 до max - 200.

Оцінка успішності студента

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
180-200	A	відмінно	зараховано
160-179	B	дуже добре	
150-159	C	добре	
130-149	D	задовільно	
120-129	E	достатньо	

70-119	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	
1-69	F	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	не зараховано

7. Рекомендована література ОСНОВНА

1. Фармакотерапія: У 2-х кн..Кн.1 – Підручник для студентів фармацевтичних вузів і фармацевтичних факультетів вищих медичних навчальних (фармацевтичних) закладів. – 3-є вид. переробл. і допов. / Б.А. Самура, А.С. Свінціцький, В.Ф. Москаленко, В.П. Черних, Ю.М. Колесник, Б.Б. Самура та ін.. – К.: ВСВ «Медицина», 2012. – 952 с. + 10 с. кольор.вкл.
2. Фармакотерапія: У 2-х кн..Кн.2 – Підручник для студентів фармацевтичних вузів і фармацевтичних факультетів вищих медичних навчальних (фармацевтичних) закладів. – 3-є вид. переробл. і допов. / Б.А. Самура, А.С. Свінціцький, В.Ф. Москаленко, В.П. Черних, Ю.М. Колесник, Б.Б. Самура та ін.. – К.: ВСВ «Медицина», 2012. – 792 с. + 18 с. кольор.вкл.
3. Фармакотерапія з фармаконіетикою: навчальний посібник для студентів ВНЗ / І.В. Кіреєв [и др..] – Харків: 2019. – 383 с. :табл.

ДОДАТКОВА

1. Державний формуляр лікарських засобів. Випуск чотирнадцятий. – К., 2023.
2. Фармакотерапія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Б.А. Самура, Л.Т. Мала, В.В. Дунаєв та ін.; за ред. Б.А. Самури. – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2003. – 264 с.
3. Симптоми та синдроми в практичній фармації: принципи терапії: навч. посіб. Для студентів вищ.навч.закл. / І.А. Зупанець, С. Б. Попов, Ю.С. Рудик та ін.; за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних – Харків: Золоті сторінки, 2018.- 116 с.

Інформаційні ресурси

Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>,
www.osvita.com

Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>

Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>

Міністерство охорони здоров'я <http://www.moz.gov.ua/ua/portal>

Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>

Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>

ЛИСТ ШИФРУВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

№п/п	Теоретичні питання	Завдання для самостійної роботи	Скласти лист лікарських призначень	Ситуаційні задачі
1	1,19,29	1,31,52	2,22	1,43
2	2,12,43	5,10,35	3,43	2,29
3	3,20,34	2,11,33	6,9,	3,21
4	4,17,41	3,15,32	1,11	4,35
5	5,10,56	4,21,48	4,59	12,32
6	6,18,45	6,25,45	5,12	5,11
7	7,16,44	7,22,44	7,19	6,31
8	8,15,39	8,13,36	8,42	7,36
9	9,21,24	9,26,41	10,20	8,19
10	11,22,35	12,19,37	13,15	10,16
11	13,14,93	30,64,71	45,57	15,23
12	1,18,23	14,16,39	14,31	13,39
13	2,77,99	29,63,70	46,55	40,45
14	3,25,98	17,20,38	18,24	9,22
15	4,26,97	18,27,40	16,27	14,24
16	5,27,66	28,65,68	25,50	25,48
17	6,28,67	1,24,42	17,26	17,28
18	7,30,96	26,62,69	52,60	20,30
19	8,31,100	1,23,53	21,28	18,27
20	9,79,95	2,60,67	51,56	33,38
21	10,80,94	5,34,47	23,29	34,42
22	11,75,92	6,58,66	31,47	41,51
23	12,32,91	8,43,46	30,39	37,44
24	13,73,90	9,59,61	54,58	46,49
25	14,63,89	10,30,50	32,40	41,50
26	15,70,88	15,51,57	49,53	47,13,
27	16,69,82	14,28,49	34,41	24,51
28	17,68,85	21,46,71	44,48	20,50
29	18,33,81	4,36,46	38,35	21,49
30	19,36,83	7,37,48	1,36	22,48
31	20,37,84	11,38,63	2,24	23,47
32	1,38,86	12,39,64	3,32	1,18
33	2,40,87	13,55,65	4,37	2,28
34	3,42,78	16,54,66	5,42	3,32
35	4,46,76	17,49,56	6,50	4,26

